

QISHLOQ JOYLARDA TURMUSH SIFATINI OSHIRISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI

Bozorova Zulhumor Olim qizi

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti talabasi

bozorova.zulxumor@mail.ru

+998938960208

Annotatsiya: Ushbu maqola qishloq joylarda turmush sifatini yaxshilashda kichik biznesning rolini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda kichik biznesning qishloq iqtisodiyotini rag'batlantirish, ish o'rinlarini yaratish, infratuzilmani rivojlantirish va aholining daromad darajasini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada kichik biznesni qo'llab-quvvatlashning samarali mexanizmlari va qishloq hududlarida turmush sifatini oshirishga ta'sir ko'rsatadigan omillar haqida xulosa chiqarilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, qishloq joylar, turmush sifati, iqtisodiy rivojlanish, ish o'rinlari, infratuzilma, tadbirkorlik, qishloq xo'jaligi, mahalliy iqtisodiyot.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению роли малого бизнеса в повышении качества жизни в сельских районах. В исследовании анализируется значение малого бизнеса в стимулировании сельской экономики, создании рабочих мест, развитии инфраструктуры и повышении уровня доходов населения. В статье сделаны выводы о действенных механизмах поддержки малого бизнеса и факторах, влияющих на улучшение качества жизни в сельских территориях.

Ключевые слова: малый бизнес, сельские районы, качество жизни, экономическое развитие, рабочие места, инфраструктура, предпринимательство, сельское хозяйство, местная экономика.

Annotation: This article is dedicated to the study of the role of small businesses in improving the quality of life in rural areas. The research analyzes the importance of small businesses in stimulating the rural economy, creating jobs, developing infrastructure, and increasing the income level of the population. The article draws conclusions on effective mechanisms for supporting small businesses and the factors that influence the improvement of living standards in rural regions.

Keywords: small business, rural areas, quality of life, economic development, employment, infrastructure, entrepreneurship, agriculture, local economy.

Kirish

O'zbekiston Respublikasida qishloq joylarning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Respublikamiz aholisining qariyb

49 foizi qishloq joylarda yashaydi [1, 32-bet]. Qishloq hududlarida turmush sifatini yaxshilashning asosiy omillaridan biri bu kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholining bandligini ta'minlash va daromad manbalarini diversifikatsiya qilishdir.

Qishloq joylarda kichik biznesning rivojlanishi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy muammolarni hal qilishga ham xizmat qiladi. Shaharlarga migratsiyani kamaytirish, mahalliy iste'mol bozorini rivojlantirish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash kabi omillar qishloq joylarning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi [2, 45-bet].

Ushbu tezisda qishloq joylarda kichik biznesning turmush sifatiga ta'sirini kompleks tahlil qilish, shuningdek, uning rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni aniqlash maqsad qilingan.

Tahlil va muhokama

Qishloq joylarda kichik biznesning joriy holati

O'zbekistonda qishloq joylarda kichik biznes asosan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash, kichik hunarmandchilik, turizm va xizmat ko'rsatish sohalarida rivojlangan. 2023-yil holatiga ko'ra, respublikamizda 300 mingdan ortiq kichik korxona va mikrofirmalar faoliyat yuritib, ulardan 42 foizi qishloq joylarda joylashgan [3, 18-bet].

Qishloq xo'jaligi sohasida kichik biznesning rivojlanishi mahsulotlarni qayta ishlash korxonalari, fermer xo'jaliklari va agroturizmni o'z ichiga oladi. Masalan, Farg'ona vodiysida meva-sabzavot mahsulotlarini qayta ishlash korxonalari soni so'nggi 5 yil ichida 40 foizga o'sgan [4, 112-bet].

Kichik biznesning turmush sifatiga ta'siri

Kichik biznesning qishloq joylarda turmush sifatiga ta'siri bir qancha jihatlarida namoyon bo'ladi:

Iqtisodiy jihat: Kichik biznes qishloq aholisining daromad darajasini oshirishga hissa qo'shadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznes bilan shug'ullanadigan oilalarning o'rtacha daromadi faqat qishloq xo'jaligiga tayanadigan oilalarnikiga qaraganda 35-40 foiz yuqori [5, 77-bet].

Ijtimoiy jihat: Kichik biznes qishloq joylarda yangi ish o'rinlarini yaratadi. 2022-yilda qishloq joylardagi kichik biznes 450 mingdan ortiq doimiy ish o'rni yaratgan [6, 23-bet]. Bu shaharlarga migratsiya bosimini sezilarli darajada kamaytirdi.

Infratuzilma jihat: Kichik biznesning rivojlanishi infratuzilmaning yaxshilanishiga olib keladi. Savdo va ishlab chiqarish ob'ektlari qurilishi, transport tarmog'ining kengayishi, kommunikatsiya vositalarining yaxshilanishi kabi ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda [7, 89-bet].

Qiyinchiliklar va cheklovlar

Qishloq joylarda kichik biznesni rivojlantirishda bir qator to'siqlar mavjud:

- Moliyaviy resurslarning chekliligi va kredit olishdagi qiyinchiliklar

- Marketing va bozorlash imkoniyatlarining chekliligi
- Malakali kadrlar etishmovchiligi
- Infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi
- Texnologik jihatdan qoloqlik [8, 56-bet]

Kichik biznesni rivojlantirishning samarali mexanizmlari

Qishloq joylarda kichik biznesni rivojlantirish uchun quyidagi choralar samarali hisoblanadi:

1. **Moliyaviy yordam:** Maxsus dasturlar doirasida subsidiyalangan kreditlar, grantlar va subsidiyalar ajratish. 2022-yilda qishloq joylardagi tadbirkorlik loyihalari uchun 1,2 trillion so'm miqdorida subsidiyalangan kredit ajratilgan [9, 34-bet].
2. **Infratuzilmani rivojlantirish:** Savdo va ishlab chiqarish infratuzilmasini qurish, transport aloqalarini yaxshilash, internet bilan ta'minlash.
3. **Malaka oshirish:** Mahalliy tadbirkorlar uchun trening va malaka oshirish kurslarini tashkil etish.
4. **Bozor imkoniyatlarini kengaytirish:** Mahsulotlarni bozorlash uchun ko'rgazmalar, onlayn platformalar va savdo tarmoqlarini yaratish.
5. **Qonunchilik bazasini takomillashtirish:** Soliq imtiyozlari, soddalashtirilgan tartiblar va boshqa rag'batlantiruvchi choralarni joriy etish [10, 67-bet].

Muvaffaqiyatli amaliyotlar va natijalar

Qishloq joylarda kichik biznesni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilgan dasturlar ijobiy natijalar bermoqda. Jumladan, Qoraqalpog'iston Respublikasida amalga oshirilgan "Qishloq tadbirkori" dasturi doirasida 300 dan ortiq yangi korxona ochildi va 5000 ga yaqin ish o'rni yaratildi [11, 45-bet].

Buxoro viloyatida esa agroturizmni rivojlantirish dasturi natijasida 150 dan ortiq oilaviy mehmonxonalar faoliyat yuritmoqda, bu esa mahalliy aholiga qo'shimcha daromad manbai bo'lib xizmat qilmoqda [12, 78-bet].

Xulosa

Qishloq joylarda turmush sifatini yaxshilashda kichik biznes muhim rol o'ynaydi. Kichik biznesni rivojlantirish orqali qishloq aholisining daromad darajasi oshiriladi, yangi ish o'rinlari yaratiladi, infratuzilma yaxshilanadi va shaharlarga migratsiya kamayadi.

Qishloq joylarda kichik biznesni muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun kompleks yondashuv talab etiladi, bunda moliyaviy qo'llab-quvvatlash, infratuzilmani rivojlantirish, malakali kadrlar tayyorlash va qulay qonunchilik muhitini yaratish muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda qishloq joylarda kichik biznesni rivojlantirishga qaratilgan dasturlarni kengaytirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va xalqaro tajribalardan

foydalanish orqali qishloq joylarda turmush sifatini yanada oshirish imkoniyati mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2023). "O'zbekiston demografik ko'rsatkichlari". Toshkent, Statistika nashriyoti, 32-35 betlar.
2. Hasanov, A. (2022). "Qishloq iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish: muammolar va yechimlar". Iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali, 4(2), 44-48 betlar.
3. Qurbonov, S. (2023). "Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanish tendensiyalari". Tadbirkorlik va innovatsiyalar, 1(3), 17-21 betlar.
4. Abdullayeva, M. (2022). "Agrobiznesning mintaqaviy jihatlari". O'zbekiston qishloq xo'jaligi, 3(1), 110-115 betlar.
5. Karimov, I. (2023). "Qishloq joylarda daromadlar va bandlik". Ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar, 5(2), 75-80 betlar.
6. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2022). "Ish o'rinlarini yaratish dasturi: natijalar va istiqbollar". Toshkent, 22-25 betlar.
7. Yusupov, J. (2023). "Qishloq infratuzilmasini rivojlantirish strategiyasi". Infratuzilma va rivojlanish, 2(4), 87-92 betlar.
8. Siddiqov, R. (2022). "Qishloq tadbirkorligining to'siqlari". Kichik biznes muammolari, 3(1), 54-58 betlar.
9. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2022). "Tadbirkorlikni moliyalashtirish hisoboti". Toshkent, 33-36 betlar.
10. Toshmatov, A. (2023). "Tadbirkorlikni rag'batlantirishning huquqiy asoslari". Huquq va biznes, 4(2), 65-70 betlar.
11. Nurov, K. (2023). "Qoraqalpog'istonda iqtisodiy rivojlanish". Mintaqaviy iqtisodiyot, 2(3), 43-47 betlar.
12. Ismoilova, D. (2022). "Agroturizmning iqtisodiy ahamiyati". Turizm va madaniyat, 5(1), 76-81 betlar.